

17. Zrkadlo duše : Aikido dojo

Geografická poloha bez milosti ovplyvňuje spôsob, ako sa vyvíja kultúra národa. V USA zdanlivo neohranicené množstvo krajiny a rôznych klimatických pásiem podporuje kultúru, ktorá ocenuje individualizmus a novátorstvo. Uctievanie dobrodružného a pionierskeho ducha je jeden z najsilnejších pút medzi ľuďmi dnešnej Ameriky, krajiny, ktorá sa vyvinula do zväčša chaotickej rôznorodosti. Na druhej strane, nielenže malo Japonsko v priebehu jeho histórie celkovo malý priestor pre tak veľkú populáciu, ale navyše je krajinou zloženou z ostrovov. Ľudia boli - a stále sú - nútení žiť navzájom v tesnej blízkosti bez možnosti úniku. V dôsledku toho si japonská kultúra väzí poriadok, zhodu a právo. Blaho spoločnosti je považované za dôležitejšie ako blaho jednotlivca. Priemerný konzervatívny American je nedôverčivý k autoritám a k akýmkoľvek silám ohrozujúcim jeho slobodu. Priemerný Japonec naopak vidí v autorite potrebu pre prežitie spoločnosti a podriadenie autoritám je formou spolupráce. Určite, v USA existuje zhoda a porozumenie a v Japonsku individualizmus, ale priority príslušnej krajiny zostávajú jasne rozdielne.

Pochopenie myšlienky podriadenia sa autorite a potrebám komunity ako prejav súhlasu a nie kapitulácie je nutné pre pochopenie japonskej povahy, a táto myšlienka je tiež dôležitá pre pochopenie významu a hodnoty japonskej inštitúcie 'dojo' a zvlášť Aikido dojo.

Slovo *dojo* znamená „miesto cesty“. Pôvodne toto slovo bolo spájané s chrámami a náboženskými skupinami. Boli to miesta kde sa mníši a iné náboženské osoby cvicili v disciplínach viery. Casom sa slovo *dojo* začalo používať pre miesta, kde sa študovali rôzne nenáboženské disciplíny - šerm, kaligrafiu, tanec a iné záležitosti vyzadujúce prísny tréning. Berúc do úvahy náklonnosť japonskej spoločnosti k pravidlám a poriadku, neprekvapí nás, že Japonci prijali model kláštornej disciplíny pre školy svetských umení. Tiež starobylé japonské náboženstvo Shinto, veľkou mierou zodpovedné za formovanie postoja Japoncov k náboženstvu, nemalo koncepciu Boha uplatňujúcu svoju vôľu na cloveku a prírode, ale videlo v každej veci iskru božskosti. Hranica medzi náboženskými a svetskými záležitosťami preto nebola taká ostrá ako na Západe, tak ako náboženstvo v Japonsku príliš neodmietalo rôzne myšlienky. Koncepcia *do*, spôsobu života, v ktorom sa clovek odovzdá celou dušou, sa začala s nadšením začalo uplatňovať v každom dôležitom povolání.

Dalším dôležitým prínosom pre dojo v modernom bojovom umení bola etika vojenských spolocenstiev. Tieto sú, myslím, podobné na celom svete, vzhľadom na rovnaké požiadavky, ktoré vojna na vojakov kladie. Aby ľudia boli fit napriek neustálemu stresu z boja, je potrebná prísna disciplína. Všetky armády a vojenské spolocenstvá vyzadujú predpisy vylučujúce akúkoľvek vzburu. Najúspešnejšie z týchto skupín sú tie, ktorých členovia podporujú systém kvôli viere v cieľ, pre ktoré bojujú. Vojenské spolocenstvá, v ktorých sa donucovanie uplatňuje na neochotných členov sú málokedy stabilné, produktívne a užitočné.

Je zbytočné dodávať, že zdvorilosť a striktné pravidlá sú nevyhnutné v každom dojo, akékoľvek učenie sa v nich vyučuje. Formálne pravidlá etikety pomáhajú udrzovať správanie v poriadku aj v prípade rozcúlenia. V dojo bojového umenia, vplyv osobitých bojových podmienok vzbudzuje navyše zdvorilosť a rytierske chovanie. Dôsledok nezdvorilého správania totiž môže byť smrť, nielen obyčajné nezhody. Toto je jeden z dôvodov, prečo vojenské spolocenstvá akéhokolvek národa kladli taký dôraz na zdvorilosť a rytierskosť.

Odkedy je Aikido bojovým umením, ktorého cieľom je zjemnenie ľudskej duše a podpora mieru vo svete, Aikido dojo zahŕňa vplyvy tak vojenského aj náboženského dojo. Aikido nie je náboženstvo, preto nemá žiadne dogmy ani doktríny, ale je hlboko duchovnou záležitosťou. Aikido dojo je chrámom ducha, tak ducha individuálnej ľudskej bytosti ako aj božského ducha prestupujúceho

všetky veci vo vesmíre. Aikido dojo musí pestovať prísnosť a disciplínu spoločenstva bojovníkov, pretože Aikido je budo, cesta bojovníka. Aikido nie je myslené ako abstraktná teória duchovných hodnôt, ale ako praktický tréning posilujúci vašu odvalu, vašu sebadisciplínu, vašu schopnosť vychádzať s ostatnými. To znamená zmeniť váš mentálny postoj tak, aby ste v stresovej situácii nejednali agresívne a násilne, ale pokračovali v správaní, ktoré predchádza konfliktom. Aikido by vám malo dodať odvalu vo vašom presvedčení.

Dôležité elementy v dojo sú oddanosť, spolupráca, disciplína, poriadok, zdvorilosť a viera v ciele, ktoré si dojo vytýčilo. Ako sa tieto zlozky prejavujú navonok? Za prvé, študenti v dojo musia zdieľať zodpovednosť za chod dojo. Aikido dojo musí byť kooperatívna organizácia, ktorej všetci členovia pracujú pre blaho dojo a ostatných. Dojo nie je telocvičňa, kde všetky potreby zabezpečuje najatá pomoc. Študenti sa musia na upratovanie dojo dívať ako na duševné cvičenie, stav dojo je odrazom vnútorného stavu jeho žiakov.

Udržovanie osobnej čistoty je prejavom ohľaduplnosti a rešpektu voči sebe, voči ostatným a aj voči umeniu Aikido. Študenti Aikida musia udržiavať svoje tréningové oblečenie a zbrane čisté a v dobrom stave. Nesmú nechávať svoje vlastníctvo rozhádzané okolo, ale starostlivo uložené. Mali by stále vedieť, kde majú svoje zbrane.

Aj keď je spolupráca dôležitá, dojo nie je demokracia. Od vášho učiteľa dol cez hierarchiu starších študentov (*sempai*) a mladších študentov (*kohai*), musí tu byť reťaz poslušnosti a pokory upevnená vzájomným rešpektom. Starší študenti musia dávať mladším dobrý príklad a musia podporovať a posilňovať senseiove vyučovanie. Obzvlášť vo veľkom dojo je nemožné pre učiteľa dozeráť na každého člena osobne. Je zodpovednosťou starších študentov aby boli mladší správne vedení a aby boli všetky potrebné práce v dojo urobené. Mladší študenti musia rešpektovať starších a nehádať sa o inštrukciách. Noví študenti prichádzajú bez vedomostí o spôsoboch v dojo či o základných princípoch Aikida. Aby sa mohli to mohli naučiť, musia si zachovať otvorenú myseľ a skromnosť. Starší študenti, na druhej strane, sa musia správať zdvorilo a nesmú svoje postavenie zneužiť na ponížovanie mladších. Hierarchia v dojo v žiadnom prípade nepopiera základnú úctu, ktorú by ste mali prejavovať všetkým živým bytostiam. Dobrá technika neospravedľuje nezrelé a malomyselné správanie. Bez dobrých spôsobov sa dojo zmení na džungľu a to, čo bolo myslené ako duševné zdokonaľovanie sa zmení na nebezpečný tréning.

Aby ste dodržiavali pravidlá etikety, je dôležité správať sa slušne, príjemne a disciplinovane. Mali by ste prísne dbať na zdvorilosť a byť čisté a správne oblečení. Prísť na tatami nekompletné alebo nevhodne oblečený, neďbalo a neformálne sa správať - to sú vonkajšie prejavy mentálnej a spirituálnej neobanlivosti. Naopak, dodržiavanie pravidiel slušnosti posilňuje vašu vnútornú ukáznenosť.

Preto nie sú etiketa a pravidlá v dojo prázdny formalitami, ale vytvárajú podmienky dôležité pre správny tréning. Napríklad, v modernom Aikido dojo sa od študentov očakáva, že majú vlastné zbrane pre tréning. Pozícať si niekoho zbrane bez dovoľenia je veľkým priestupkom voči etikete. Na pochopenie tohto si predstavte bojovníkov, ktorí kedysi bojovali o svoj život. Život týchto ľudí nezávisel len od ich zručností, ale aj od kvality a stavu ich zbraní a od ich schopnosti tieto zbrane mať stále pri sebe. Je teda jasné, že dotknúť sa či vziať niekomu zbran bez dovoľenia bola v minulosti smrteľná chyba. Osoba, ktorá sa dopustila takej neodpustiteľnej nerozvážnosti zväčša nedostala šancu svoj omyl napraviť.

V Aikido dojo si neželáme vychovávať zabijakov, tak isto ako porušenie etikety netrestáme smrťou. Avšak, ak zabudnete, alebo budete ignorovať smrteľnú vážnosť za tréningom bojových umení a ochranu pred smrtiacimi nedorozumeniami (ktorú poskytovala etiketa), verím, že váš tréning stratí hĺbku a vaše porozumenie bude ohrančené. Uvedomenie si, že život a smrť sú

otázkami záujmu v budo, cena oboch vo vašich očiach stúpne. Pochopíte nielen cenu vášho života, ale aj cenu života všetkých ostatných živých bytostí.